

Bijlage 1. PROJECTPLAN 75 jaar na de Watersnoodramp 1953

Werken met kennis en lessen uit het verleden aan toekomstplannen voor 2100 met jongeren, inwoners, kerken, muziekverenigingen, historische verenigingen, overheden rondom de Nederlandse watersnooddorpen.

Dit programma wordt verbonden met de watersnooddorpen in Engeland vanuit het programma 'De Noordzee Verbindt'.

Initiatiefnemer: Stichting Blauwe Lijn e.a. partijen (zie partners)

Projectperiode: 2026–2028

1. Aanleiding

In 2026 is het 75 jaar geleden dat de Watersnoodramp van 1953 plaatsvond. De ramp trof 65 dorpen en liet diepe sporen na in Zeeland, Zuid-Holland, Noord-Brabant, Texel en Groningen, door de 1873 doden die er vielen, maar ook door het verlies van vee, huis en enorme veranderingen in dorp, landschap en gemeenschap. Zie bijlage 1.

Stichting Blauwe Lijn wil in aanloop naar deze bijzondere herdenking benutten om de watersnooddorpen te verenigen, die de ramp 1953 hebben meegemaakt, om terug te kijken, maar ook om hen bij de huidige en toekomstige opgaven te betrekken. Om samen met hen te werken aan toekomstplannen voor waterveiligheid. Johan van Veen als Dr. Cassandra – de niet gehoorde ingenieur van Rijkswaterstaat, staat voorop in dit verhaal richting de burgers. Er is een voorlopige selectie gemaakt van 30+ dorpen in de provincies Zeeland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Groningen.

Het project verbindt verleden, heden en toekomst:

- **Verleden** – verhalen van ouderen, experts en lokale en Nederlandse (water)geschiedenis
- **Heden** – educatie en bewustwording bij jongeren en inwoners dorpen en beleving bij het landschap en waterwerken
- **Toekomst** – ideeën en plannen voor een veilige en leefbare delta maken en bijeenbrengen

Daarnaast verbindt het project de in 1953 getroffen dorpen (zie bijlage 1a) in een gezamenlijk project om met elkaar een toekomstbeeld 2100 te vormen aansluitend bij de eerdere en huidige plannen van watermeesters, experts en waterbeheerders.

2. Doelstellingen

Hoofddoel

Het vergroten van bewustzijn en betrokkenheid bij waterveiligheid door 30 getroffen dorpen te verbinden via educatie, verhalen, toertochten en participatie.

Subdoelen

1. Jongeren en ouderen samenbrengen om ervaringen en inzichten te delen.
2. Educatie over waterveiligheid versterken via gastlessen en workshops.
3. Verhalen en toekomst ideeën verzamelen voor een podcastserie en inspiratieboek.
4. 30 of meer watersnooddorpen actief betrekken in 2026–2027.
5. Muziekuitvoeringen over de watersnoodramp verbindt de dorpen
6. Een duurzame basis leggen voor educatie- en participatie programma's na 2028.

3. Projectscoop

In scope 2026–2028

- Gericht op heel Nederland in bijzonder:
 - Zuidwestelijke Delta met Rijnmond - Drechtsteden
 - Noord-Nederland
- Gastlessen op scholen
- Belevingstochten rond de dorpen: watersnood, Deltawerken, waterwerken, en toekomst locaties in het landschap
- Interviews tussen jongeren, ouderen en inwoners organiseren
- Opnames voor een podcastserie over de watersnooddorpen en de interacties tussen de inwoners en een toekomstbeeld per dorp
- Verzamelen van ideeën en foto's voor het boek met toekomstbeelden voor de Delta en de watersnooddorpen (Johan van Veen's vertaling Dredge drain reclaim the art of a nation)
- Samenwerking met waterbeheerders, musea, archieven en onderwijsinstellingen
- Muziekuitvoeringen

Niet in scope

- Fysieke herdenkingsmonumenten
- Infrastructuurprojecten of fysieke ingrepen

4. Doelgroepen

- Jongeren (PO/VO)
- Ouderen die de ramp hebben meegemaakt
- Lokale gemeenschappen / kerken in 30 dorpen
- Waterprofessionals en beleidsmakers
- Onderwijsinstellingen (in bijzonder basisscholen)
- Partners in de Zuidwestelijke Delta en Rijnmond-Drechtsteden
- Muziekgroepen
- Kerken
- Historische verenigingen/dorpsverenigingen/dorpshuizen

5. Partners

Samenwerking met o.a.:

- Provincie Zeeland
- Waterschappen (Waterschap Scheldestromen, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Waterschap Wetterskip, Waterschap Noorderzijlvest)
- gemeenten (w.o. Goes, Reimerswaal, Hoeksche Waard, Barendrecht, Sliedrecht, Schouwen Duiveland, Goeree-Overflakkee, Krimpenerwaard, Rotterdam)
- Watersnoodmuseum
- Burgerinitiatief op Schouwen-Duiveland "Future Search"/ "Wij Schouwen-Duiveland"
- Zeeuws Archief
- Nederlands Watermuseum
- TU Delft
- Hogeschool Rotterdam
- Hogeschool Zeeland
- Historische verenigingen w.o Historische vereniging Ouderkerk aan den IJssel, historische vereniging Wolphaartsdijk
- Luchtfotograaf John Gundlach
- régisseur Yannick Commerceuc
- Marien de Goffau
- Protestantse gemeente Schouwen-Duiveland (PG schouwen-duiveland)
- Locale scholen, dorpshuizen en buurtgemeenschappen
- Kerkgemeenschappen
- Muziekscholen en muziekvereniging

Subsidie wordt gezocht bij o.a. St. Zabawas, Cultuurfonds, Windfonds, Bedrijfsleven, Gemeenten, Waterschappen, Provincies en Ministerie van I&W en OCW.

6. Projectactiviteiten

Fase 1 – Voorbereiding (2025–februari 2027)

- Selectie en betrekken van de 30+ watersnooddorpen dorpen (zie bijlage 2)
- Inrichting workshops toekomstplan 2100
- Betrekken partners
- Werving van experts, gidsen en gastdocenten
- Ontwikkeling van educatief materiaal, materiaal workshop toekomstplan 2100 en inspiratieboek watermeesters van Nederland op de kaart (in samenwerking met partners)
- Muziekstukken voor dorpen (muziekverenigingen)
- Fondsenwerving en sponsorbenadering
- Communicatiecampagne

Fase 2 – Uitvoering (21 december 2026–1 februari 2027)

Per dorp:

- 21 december 2026: Start met presentatie van de film 'Stilte voor de Storm', presentatie watertoekomstspel, serious game Watersnoodmuseum, inspiratieboek 'Watermeesters van Nederland op de kaart'.
- Maken van muziekstukken voor muziekverenigingen dorpen
- Planning dorpen die meedoen
 - Gastles over waterveiligheid en de Watersnoodramp, watermeesters en wateruitdagingen nu en toekomst op scholen
 - Tonen korte film Johan van Veen
 - Toertocht langs waterkeringen, dijken, sluizen en historische plekken
 - Workshop 'Watertoekomstplan 2100 (Interactie tussen ouderen, inwoners en leerlingen met uitkomst ideeën per dorp, met daarbij:
 - interactieve presentatie door waterexperts
 - kwartet spel en memory spel, wateroplossingenspel, inspiratieboek 'Watermeesters van Nederland op de kaart'
 - design sessie
 - Opnames voor de podcastserie
 - Verzamelen van (lucht)foto's, verhalen en toekomst ideeën
 - Laten maken van luchtfoto's van dorpen die meedoen

Fase 3 – Productie & afronding (februari 2027–eind 2028)

- Betrekken van de 25 overige watersnooddorpen
- Verwerken ideeën per dorp in boek
- Redactie en vormgeving van het inspiratieboek

- Opnames en publicatie van de podcastserie
- Eindpresentatie met alle deelnemende dorpen (herdenking bij Ouwkerk (nabij Watersnoodmuseum) of diverse dorpen bij getroffen provincies.
- Muziekuitvoeringen
- Evaluatie en borging van educatiemateriaal voor komende jaren voor scholen en inwoners.

7. Projectproducten

- Educatiepakket Nieuwe Watermeesters
- Gastlessen in scholen, kerken, bewonersbijeenkomsten
- Toertochten en/of workshop Watertoekomst
- Inspiratieboek 75 Watermeesters van Nederland op de kaart
- Podcastserie *75 jaar Watersnood '53*
- Vertaling boek Johan van Veen met toevoeging hoofdstuk toekomst, aangevuld met de bijdrage uit de *30 dorpen voor de watertoekomst van Nederland*
- Verzamelde verhalen, foto's en toekomstplannen
- Luchtfoto's van de 30+ watersnooddorpen

8. Communicatie en promotieplan

Gedurende de aanloop-, pilot- en uitvoeringsfase van het project wordt een gerichte communicatiestrategie ingezet, waarbij persberichten een centrale rol spelen in het zichtbaar maken van de voortgang en maatschappelijke impact.

Deze communicatie richt zich specifiek op de meer dan 30 betrokken watersnooddorpen en wordt verspreid via lokale en regionale media, waaronder dagbladen en omroepen zoals PZC, Omroep Zeeland, Omroep Noord en Radio Rijnmond.

Door middel van deze structurele mediabenedering wordt de lokale betrokkenheid versterkt en wordt kennisdeling binnen de regio gestimuleerd. Parallel hieraan worden landelijke pers en omroepen actief benaderd om de reikwijdte van het project te vergroten, de relevantie op nationaal niveau te onderstrepen en bij te dragen aan bredere bewustwording en draagvlakvorming.

9. Financiële begroting 2026–2028 (i.o. eerste opzet)

Fase	Totale kosten	Cofinanciering	Nog nodig
Fase 1 a- Ontwikkeling a	€ 138.144	138.144	€ 0,00
Fase 1 b- Ontwikkeling b	€ 189.300	€ 102.298,00	€ 86.989,50
Fase 2 – Pre-uitvoering	€ 25.400	€ 0,00	€ 25.400
Fase 3 – Uitvoering	€ 125.400	€ 2.000	€ 123.400
Totaal	€ 478.244	€ 242.442	€ 228.790

9. Risico's en beheersmaatregelen

Risico	Maatregel
Onvoldoende betrokkenheid dorpen	Lokale ambassadeurs inzetten
Tijdsdruk bij interviews ouderen	Prioriteit geven aan opnames
Onvoldoende experts	Tijdige werving via partners
Planning scholen	Flexibele planning per dorp
Onvoldoende financiering	Actieve fondsenwerving tot sept 2026
Geen samenwerking essentiële partijen (provincies, waterschappen, watersnoodmuseum, gemeenten, scholen)	Inzetten op verbinding, krachten bundelen en leren van verleden (samenwerking en bewustwording nodig om samen te werken aan toekomstige landschap Zuidwestelijke Delta en Rijnmond - Drechtsteden)

10. Succescriteria

- Minimaal 30 getroffen 1953 - dorpen actief betrokken
- Minimaal 100 jongeren en 30 ouderen per dorp nemen deel aan het project (x 30 dorpen)
- Publicatie van podcastserie en boek met een gezamenlijke toekomstplan 2100 en presentatie bij de nationale herdenking 2028
- 5-15 muziekverenigingen doen mee over de gehele delta
- Verhoogd waterbewustzijn bij jongeren
- Contact tussen ouderen en jongeren in dorpen rondom ramp en toekomst.
- Duurzame basis voor vervolgprojecten na 2028, waardoor de ramp en de watertoekomst meegenomen worden in educatie - en participatieprojecten.

11. Vervolg na 2028

Na 2028 verschuift de focus van herdenken naar toekomstgericht participeren. Het project wordt uitgebreid naar:

- Rivierengebied
- Oost-Nederland

Via workshops, toertochten en participatie sessies worden burgers gemotiveerd om actief mee te denken over waterveiligheid, klimaatadaptatie en ruimtelijke keuzes. Hun ideeën worden gedeeld met waterbeheerders en uiteindelijk het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Dit kan een uitwerking krijgen in meer betrokkenheid voelen bij de plan- en besluitvorming van ieders eigen leefomgeving.

12. Conclusie

Het project *75 jaar na de Watersnoodramp 1953* verbindt generaties, versterkt waterbewustzijn en legt een basis voor toekomstgericht denken. Door verhalen vast te leggen en jongeren te betrekken, draagt het project bij aan een veilige, leefbare en veerkrachtige delta voor de komende generaties.

Bijlage 1. Getroffen dorpen en steden per provincie (1953)

(Totaal: 65 dorpen/steden)

Provincie Zeeland

Schouwen-Duiveland (11)

- Nieuwerkerk
- Ouwerkerk
- Dreischor
- Zierikzee
- Serooskerke
- Oosterland
- Burghsluis
- Kerkwerve
- Brouwershaven
- Ellemeet
- Bruinisse

Sint-Philipsland (1)

- Sint Philipsland

Tholen (3)

- Tholen
- Stavenisse
- Sint Maartensdijk

Noord-Beveland (2)

- Kortgene
- Wissekerke

Zuid-Beveland (8)

- Ellewoutsdijk
- Hoedekenskerke
- Krabbendijke
- Kruiningen
- Oudelande
- Rilland-Bath
- Waarde
- Wolphaartsdijk

Walcheren (2)

7. Veere
8. Vlissingen

Zeeuws-Vlaanderen (4)

- Hoek
- Hontenisse

- Vogelwaard
- Zaamslag

Provincie Zuid-Holland
Goeree-Overflakkee (8)

- Oude Tonge
- Nieuwe Tonge
- Stellendam
- Middelharnis
- Den Bommel
- Goedereede
- Herkingen
- Ouddorp

Voorne-Putten (3)

- Zuidland
- Hellevoetsluis
- Abbenbroek

Hoeksche Waard (4)

- Numansdorp
- Strijen
- 's-Gravendeel
- Heinenoord

Tiengemeten (1)

- (Eén dorp, naam niet gespecificeerd op de pagina)

IJsselmonde (2)

- Poortugaal
- Rhoon

Alblasserwaard (3)

- Papendrecht
- Sliedrecht
- Barendrecht
- Molenaarsgraaf

Krimpenerwaard (2)

- Ouderkerk aan den IJssel
- Krimpen aan den IJssel

Eiland van Dordrecht (1)

- Dordrecht

Rozenburg (1)

- Rozenburg

Provincie Noord-Brabant

Ten Westen (3)

- Halsteren
- Nieuw-Vossemeer
- Steenbergen

Ten Noorden (8)

- Fijnaart/Heijningen
- Dinteloord
- Zevenbergen
- Klundert
- Willemstad
- Hoge en Lage Zwaluwe
- Raamsdonksveer
- Terheijden

Land van Altena (1)

- Hank

Noord-Nederland

- Texel
- (Zoutkamp, Friesland en Groningen werden genoemd maar **niet overstroomd**)

Bijlage 2. Voorlopige selectie van 30+ dorpen (met aantal slachtoffers)

(Geselecteerd voor het project “75 jaar na de Watersnoodramp 1953”)

ZEELAND (14 dorpen)

- **Zierikzee** — 24 slachtoffers
- **Oosterland** — 65 slachtoffers
- **Nieuwerkerk** — 288 slachtoffers
- **Ouwerkerk** — 91 slachtoffers
- **Dreischor** — 32 slachtoffers
- **Kortgene** — 49 slachtoffers
- **Rilland-Bath** — 12 slachtoffers
- **Oostdijk** - 6 slachtoffers
- **Vlissingen** — 3 slachtoffers
- **Hontenisse** — 8 slachtoffers
- **Sint Philipsland** — 10 slachtoffers
- **Stavenisse** — 156 slachtoffers
- **Burghsluis** — 10 slachtoffers
- **Wolphaartsdijk** - 12 slachtoffers

ZUID-HOLLAND (13 dorpen)

- **Stellendam** — 62 slachtoffers
- **Oude Tonge** — 305 slachtoffers
- **Nieuwe Tonge** — 85 slachtoffers
- **Den Bommel** — 8 slachtoffers
- **Middelharnis** — 17 slachtoffers
- **Zuidland** — 21 slachtoffers
- **Numansdorp** — 56 slachtoffers
- **'s-Gravendeel** — 37 slachtoffers
- **Poortugaal** — 6 slachtoffers
- **Papendrecht** — 2 slachtoffers
- **Ouderkerk aan den IJssel** — 2 slachtoffers
- **Sliedrecht** - 1 slachtoffer
- **Barendrecht** - 0 slachtoffer

NOORD-BRABANT (7 dorpen)

- **Halsteren** — 68 slachtoffers
- **Fijnaart / Heijningen** — 76 slachtoffers
- **Zevenbergen** — 7 slachtoffers
- **Willemstad** — 2 slachtoffers
- **Dintelmond** — 7 slachtoffers
- **Klundert** — 7 slachtoffers
- **Hank** — 6 slachtoffers

NOORD-NEDERLAND (2 dorpen)

- **Texel** — 7 slachtoffers
- **Zoutkamp** – 0 slachtoffers – landschappelijke aanpassing